

УДК 811.161.2

DOI: [https://doi.org/10.17721/um/55\(2025\).194-206](https://doi.org/10.17721/um/55(2025).194-206)

Анна ГРАБОВА, асп.

ORCID ID: 0000-0002-1703-507X

e-mail: annagrabova@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Київ, Україна

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДИСКУРСИВНИХ МАРКЕРІВ У МАЛІЙ ПРОЗІ ГРИГОРА ТЮТЮННИКА

Вступ. Сучасні лінгвістичні дослідження зорієнтовані на комунікативні та прагматичні аспекти вивчення мовних одиниць. Учені розглядають текст не просто як фіксацію повідомлення, а як засіб впливу та реалізації намірів автора. Ця тенденція й пояснює посилену увагу мовознавців до дискурсивних маркерів – компонентів дискурсу, які, з одного боку, формують його структуру, забезпечуючи зв'язність і цілісність, а з іншого – вказують на істинні комунікативні та прагматичні наміри мовця.

Методи. У дослідженні застосовано загальнонаукові методи аналізу й синтезу, що слугували для поділу художнього дискурсу на частини, опису кожної з них та аналізованого контексту в цілому. Метод дискурс-аналізу було залучено для з'ясування ролей адресата й адресанта, а також обставин їхнього спілкування в художньому дискурсі. Метод лінгвістичного опису використано для характеристики комунікативно-прагматичного потенціалу аналізованих дискурсивних одиниць.

Результати. Дослідження дискурсивних маркерів у малій прозі Григора Тютюнника засвідчує їхню важливу роль у формуванні комунікативного та прагматичного виміру художнього тексту. Дискурсивні одиниці можуть уводити оцінний коментар, акцентувати увагу читача на авторській внутрішній чи зовнішній характеристиці персонажа, його ролі в композиційній системі твору, а також виконувати важливу функцію при введенні різних доповнювальних описів, що стосуються загалом усього, про що йдеться у розгляданих творах.

Висновки. Як засвідчують студії над малою прозою Григора Тютюнника, дискурсивні маркери у творах письменника здатні вводити різноаспектну додаткову інформацію у власне авторській мові (щодо характеристики персонажа, його вчинків і дій, у описах

подієвості тощо). Значно менше, порівняно з авторською мовою, спостерігаємо вживання дискурсивних одиниць у мові персонажів, зокрема в діалогічній мові або внутрішніх монологів героїв. На особливу увагу заслуговують випадки, коли внутрішній монолог персонажа трансформовано в розгорнуту авторську оповідь, чи навпаки: дискурсивний маркер забезпечує плавний перехід від авторського викладу до внутрішньомонологічного мовлення персонажа.

Ключові слова: *дискурс, текст, дискурсивний маркер, авторська мова, мова персонажів.*

Вступ

Застосування комунікативного та прагматичного підходу до аналізу художнього тексту відкриває нові перспективи щодо його інтерпретації. Художній текст є результатом комунікативної взаємодії мовця (автора) та реципієнта (читача), у межах якої автор реалізує свої інтенції, а читач інтерпретує повідомлення відповідно до власного досвіду. Н. Шульжук слушно зазначає, що варто використовувати термін *художній дискурс* на позначення “художнього тексту як комунікативного утворення, в якому реалізуються комунікативні наміри мовця” [Шульжук, 2019, с. 199]. Прагматичний аспект художнього дискурсу полягає у впливі на читача за допомогою різних мовних засобів, які актуалізують його позамовний досвід і знання про світ [Єщенко, 2021, с. 296]. Виявлення й аналіз специфічних одиниць художнього дискурсу дає змогу простежити реалізовані в ньому прагматичні настанови письменника. На переконання Ю. Невської, дискурсивні одиниці – це слова або висловлення, які належать до дискурсу чи його частини (а не до окремого члена висловлення) і спрямовані на його організацію й авторизацію [Невська, 2018б, с. 154]. Такі одиниці не лише формують структуру дискурсу, забезпечують логічний і послідовний виклад матеріалу, а й дають змогу виявити та зрозуміти авторську позицію, функціонують як компоненти, які значною мірою відображають мовну особистість і дозволяють досягнути авторське світовідчуття, оскільки мовець уживає їх інтуїтивно.

Мета цієї статті – аналіз комунікативно-прагматичних особливостей дискурсивних маркерів у малій прозі Григора Тютюнника.

Методи

Застосовано загальнонаукові методи аналізу й синтезу, що слугували для поділу художнього дискурсу на частини, опису кожної з них та аналізованого контексту в цілому. Метод дискурс-аналізу було залучено для з'ясування ролей адресата й адресанта, а також обставин їхнього спілкування у художньому дискурсі. Метод лінгвістичного опису використано для характеристики комунікативно-прагматичного навантаження аналізованих дискурсивних одиниць.

Результати

У сучасному мовознавстві термінологія на позначення одиниць дискурсу ще не усталена, їх називають дискурсивними словами [Бацевич, 2014; Ділай, 2012; Ілик, 2013], дискурсивними маркерами [Fraser, 1999; Schiffrin, 1987; Осовська, 2011], прагматичними маркерами [Fraser, 1996], дискурсивами [Невська, 2018; Невська, 2018a] тощо. Термін *дискурсивний маркер* є найбільш вдалим і дає змогу охопити різні за формальним вираженням мовні одиниці – слова і словосполучення. Дискурсивні одиниці (дискурсиви, дискурсивні слова, дискурсивні маркери) функціонують як вагомі компоненти різних дискурсів усіх функціональних стилів мови. Їх кваліфікують як метамовні та категорійні компоненти дискурсу [Бацевич, 2014, с. 10], які забезпечують зв'язність і смислову організацію тексту як єдиного цілого.

Спираючись на наукові дослідження як українських, так і зарубіжних авторів, виокремлюємо групу дискурсивних маркерів, які забезпечують уведення різних аспектів додаткової інформації [Бацевич, 2014; Ілик, 2013; Невська, 2018; Огієнко, 2009; Павлик, 2005; Fraser, 1999]. Ця група репрезентована дискурсивами *між іншим, до речі, до слова, до цього ще, до того ж, насправді, крім того (окрім того)*.

Такі дискурсиви досить поширені і в малій прозі українського шістдесятника Григора Тютюнника. Основне функційне навантаження їх полягає у приєднанні додаткової інформації, що доповнює, уточнює чи конкретизує висловлену раніше думку, проте такі одиниці можуть надавати тексту нових смислів, залежно від прагматичних настанов автора.

У художньому тексті як комунікативно-дискурсивному утворенні реалізуються істинні наміри мовця (автора), його уявлення про дійсність, моральні й етичні переконання. Погляд письменника знаходить вираження в авторській мові або мові персонажів. Автор може ототожнити себе з конкретним оповідачем (нарація від 1-ої особи) або дистанціюватися від зображуваного (нарація від 3-ої особи). Дискурсивні маркери, вживані як у мові автора, так і персонажів, забезпечують уведення різних аспектів доповнювальної інформації й можуть набувати додаткових відтінків.

Виокремимо дискурсивні одиниці, які функціонують в авторській мові щодо характеристики героя при розкритті його зовнішніх рис, внутрішнього стану, світоглядних особливостей, мотивів поведінки та взаємодії з оточенням. Письменник часто вживає різні дискурсиви для введення оцінної характеристики персонажа:

– Якщо в пай, кажу, в пайове, приймеш – поміркую, куди твій товар повернути, а як ні, то дивись. Чуєш, дивись, Онисію Титовичу...

*І те, що Кіндрат аж двічі, **до того ж** несміливо, солоденько якось вимовив «дивись», і те, що він, либонь, уперше в житті назвав свого невдаху однолітка повним, як у святих, ім'ям, та ще й по батькові, так вразило Ониська, що він зовсім був осліп від хвилювання і, мабуть би, впав у річку, помацки йдучи містком, якби поперед нього не гуркотіла якась підвода ("Твинт").* Словосполучення *до того ж* виконує важливу прагматичну функцію: з одного боку, сигналізує про введення додаткової інформації, а з другого – зосереджує увагу читача на влучній характеристиці персонажа. Автор наче відходить від

загальної розповіді, щоб підкреслити особливий емоційний стан Кіндрата та нетипову для нього поведінку.

При введенні додаткової інформації, підхоплений дискурсивним маркером уточнювальний сегмент може акцентувати увагу читача на позитивній або негативній оцінці персонажа, яка подається на основі протиставлення, контрасту: *Так от кохання – це найчистішої води гра. Вам потрібні приклади? Будь ласка. Є у нас на роботі Люся. Референт. Гарненька дівчинка, до речі, але погана актриса. Коли я виходжу в коридор курити, вона неодмінно влучає хвилину, щоб пройти повз мене. Але ж як пройти! (“День мій суботній”).* Як бачимо, дискурсивне словосполучення *до речі* наголошує на позитивній зовнішній оцінці, на відміну від наступної негативної інформації про героїню. Автор удається до прийому контрастного увиразнення, щоб увести власний оцінний коментар, який, проте, є неоднозначним. Читач мимоволі звертає увагу на це і сам робить висновки.

Досить часто дискурсивний маркер вживано як засіб характеристики персонажа, що підкреслює окремі деталі його образу: *У старого Кібкала, як і у Василя, брови завжди зобиджено стремлять угору, губи плаксиво опущені, до того ж верхня трохи накинута на нижню, але в селі його шанують як хорошого і некрикливого машиніста (“Вогник далеко в степу”).* До опису зовнішніх рис обличчя персонажа, які виражають його психо-емоційний стан (оскільки надають його образу засмученості чи навіть якоїсь постійної образи) автор за допомогою дискурсивного маркера *до того ж* додає ще доволі реалістичний, хоч і далеко не привабливий штрих, цим самим мовби підкреслюючи, що не обличчя прикрашає людину, адже, як сказано далі, у селі його шанують як доброзичливу людину, сумлінного трудівника.

Уведеною за допомогою дискурсивного маркера інформацією автор, не змінюючи основного напряму оповіді, вдається до детального опису поминальників, аби тим самим наголосити на самому ставленні їх до події: *Компанія заморилася пити, їсти й веселитися, до того ж чоловіки за віщось побилися в сінях, так що їх ледве розтягли, – і поминальники почали*

розходитися по домівках, провалюючись у глибокому снігу, і вже ніхто не думав про Маркіяна, а кожен лаяв себе, що так довго засидівся (“Поминали Маркіяна”). Невелике уточнення не розгортається у подальшому контексті, але занурює читача в атмосферу людських стосунків та увиразнює загальний опис зображуваного, певною мірою характеризує середовище, серед якого жив Маркіян.

При доповнювальних уведеннях, пов’язаних із вчинками персонажів, виокремлюємо дискурсивні маркери, що функціонують в авторській мові й уточнюють місцезнаходження описуваного. Доповнення, яке автор вносить за допомогою дискурсивної одиниці, може містити вказівку на просторову або часову домінанту, яка пояснює певні життєво-виробничі чи життєво-побутові обставини: *Народився в Амурській області, там і виріс у селі з промовистою назвою: Державенка. Але батько часто розповідав йому, що походить їхній рід з Полтавської губернії Переяславського повіту. І не тільки розповідав, а й мріяв побувати разом із сином на землі дідів і прадідів. Та все ніколи, все робота. До того ж і світ неблизький (“Шахтарська зоря”)*. Коротка довідкова інформація, що стоїть за дискурсивною одиницею *до того ж*, значною мірою проливає світло на причину й підсумок поданих у лівому контексті обставин – *до того ж і світ неблизький*,– що посилює емоційне напруження та стає додатковою перешкодою для здійснення мрії головного героя. У деяких випадках уведена за допомогою дискурсивного маркера інформація пов’язана з підкресленням часової константи, зумовленої описом тої чи тої події: *Того ж вечора прийшов з роботи Степан геть виморений і забажав покупатися. Субота до того ж була (“Три плачі над Степаном”)*.

Іноді дискурсивний маркер мовби слугує для трансформації власне авторської нарації в деталізоване сприйняття певних явищ уже самим героєм: *Довгі та моторошині Кузьці перші лісові ночі. Доки шарудить сіном, ладнаючи постіль у своїй маленькій хатинці під поріжком, нічого йому, крім того шарудіння, не чути: у лісі здається тихо, мирно, притуляйся бочком до Однокрила, заплющуй очі й спи (“Нічний злодій”)*.

Виокремлення дискурсивним компонентом повторюваного іменника *шарудіння* певною мірою антиномізує сприйняття Однокриловим супутником Кузькою-псом попереднього авторського опису лісової ночі (*у лісі здається тихо, мирно, притуляйся бочком до Однокрила, заплющуй очі й спи*).

Значно менше, порівняно з авторською мовою, спостерігаємо функціонування дискурсивних одиниць у мові персонажів: – *Тут, бачте...* – голова подивився на Дарку, зати́м на Степана, – *ваша дружина наполягає, щоб розділитися з вами, се́бто поділити спільне майно і розійтися ...* – Голова помовчав. – *До речі, ви розписані?* – Були колись розписані, та розписку загубили, – криво посміхнувся Степан. І спитав у Дарки, так само криво посміхаючись: – *Чого це тобі так приспичило ділитися?* (“Кізонька”). Уточнювальне запитання (*До речі, ви розписані?*) по суті, змінює хід розмови та плавно переводить до іншої теми обговорення, що створює ефект природності діалогу.

Характеристику різних сфер діяльності героїв часто подано через репліки (цілі монологи) інших персонажів: – *Товариші! Сьогодні ми прощаємося з найкращим шофером нашого колгоспу Степаном Тимофійовичем Дерев'янком. Шофер першого класу, завідуючий гаражем, чуйний товариш і порадник по роботі, Степан Тимофійович неодноразово відзначався преміями правління колгоспу, був нагороджений радіолою і п'ятьма грамотами, а портрет його щороку не сходив з Дошки пошани – і нашої, і районної. Крім того, Степан Тимофійович був чудовим учителем молодого покоління водіїв...* (“Три плачі над Степаном”). Отим *крім того* у надгробній прощальній промові голови колгоспу додано до заслуг ветерана праці ще й те, що виходило мовби за межу його власне виробничої сфери, на що, мабуть, і не дуже звертали увагу при житті і що віддзеркалює певною мірою банальність таких промов, хоч, з другого боку, і відбиває реальність подібних життєвих ситуацій, коли повноти оцінки тих чи тих чеснот людина удостоюється тільки по смерті.

За допомогою дискурсивних засобів може відбуватися перехід до діалогічної мови від внутрішньомонологічної персонажа: *“Чим би його вишпигнути на прощання так, щоб йому не*

заманулося писати з мене сучасну молоду людину з відповідною дозою негативних спецій? Цілком негативним він мене не зробить, бо йому скажуть, що наша молодь краща, і не надрукують. Ні, я не подарую йому навіть дози!” **“До речі,** – сказав я вже від порога, – ви чимось нагадуєте мені мого директора. Він теж актор. І знаєте, кого він грає? Директора!” “А-а, киньте, – сказав Мирон з неприхованою досадою. – Директор, референт – це посади, доручення, які треба комусь виконувати” (“День мій суботній”). Спочатку – це внутрішній монолог персонажа, який розмірковує над поведінкою співрозмовника та своїми подальшими діями. Такий потік думок передає емоційний стан героя – роздратування та прагнення влучно відповісти. Дискурсивний маркер *до речі* вводить асоціативно-порівняльну репліку вже в безпосередньому діалозі з опонентом. Отже, за допомогою маркера відбувся перехід між внутрішнім монологічним мовленням героя та його реальною реплікою в діалозі.

У ліричних описах, коли мова автора переростає в мову персонажів, прислівниковий дискурсив *насправді* виступає конотованим чинником в оцінних моментах щодо уявного та реального у природі, у житті: *Надворі було поночі, але Їгорко знав, що то тільки так видається після бликунчика, а **насправді** вже розвидняється. Он і велика зірка вже низько – блищить, гострими скалками пострілює на всі боки. А вікна потихеньку гудуть од вітру, наче під ними хтось дратву насмолює...* (“Смерть кавалера”). Повторення цього дискурсивного маркера тільки підсилює попередньо висловлену думку, надаючи текстові переконливості, а також увиразнюючи позицію автора щодо реального стану речей: *Так думають і кажуть люди. Бо їм невтямки і навіть невздогад, що **насправді** Курінь отой хоч і старий, та не сам. **Насправді** в ньому живуть, і старанно працюють, і спочивають, і їдять, навіть граються, як є коли. Живуть у ньому ті, чиєї мови люди ніколи не чули, не знають, а отже, думають, що її й нема* (“Забутий курінь”).

У деяких випадках дискурсивний маркер забезпечує перехід від внутрішнього монологу до більш широкої авторської

оповіді, наприклад: *Арсен пристояв біля повітки, обмірковуючи, що його робити: прийти до річки в отаку рань – поплавків на воді ще не буде видно, до того ж попереду Крута балка. Про цю балку він за все своє життя наслухався таких жахів, що й зараз, на старості, побоювався вночі тієї чорної прірви при самій стежці до річки. То бачили в ній вовка, що ніс на спині ягня з колгоспівської кошари, то чули, як там щоночі плакав або реготав пугач на самотньому всохлому кленові...* (“Біла мара”). Головний герой спочатку розмірковує, що може завадити йому піти до річки так рано. Маркер *до того ж* додає ще одну вагому причину для сумнівів – спогад про Круту балку, яка з дитинства асоціюється з небезпекою і страхом. Саме з цього моменту внутрішній монолог Арсена поступово переходить у авторську оповідь: розгортання деталей про лісову балку – згадки про вовка, пугача, моторошні легенди – вже виходять за межі безпосередніх думок персонажа і постають як ширший опис. Дискурсивний маркер забезпечує плавний перехід від безпосереднього потоку свідомості персонажа до розгорнутої авторської характеристики простору.

Дискусія і висновки

Аналіз художнього тексту як комунікативного утворення дає змогу простежити авторські інтенції, втілення їх за допомогою різних мовних засобів, зокрема дискурсивних маркерів – слів або висловлень, які формують структуру дискурсу, забезпечують його зв’язність і цілісність, а також допомагають краще зрозуміти авторську позицію. На матеріалі малої прози Григора Тютюнника досліджено функціонування дискурсивних маркерів, які вводять різні аспекти додаткової інформації. Аналізовані дискурсивні одиниці найчастіше функціонують в авторській мові щодо характеристики персонажа, розкриття його внутрішніх і зовнішніх рис, емоційного стану, життєвих переконань і взаємодії з навколишнім оточенням. Важливу роль відіграють дискурсивні одиниці, що вказують на певні просторово-часові орієнтири, уточнюють ті чи ті життєво-подієві обставини тощо. Значно менше, порівняно з доповненнями у власне авторській

мові, наявне функціонування дискурсивних одиниць у мові персонажів, як у діалогічній, так і у внутрішніх монологів героїв. У деяких випадках власне авторська оповідь через дискурсивний маркер здатна мовби перетікати у деталізоване сприйняття певних явищ самим героєм, чи навпаки: внутрішній монолог персонажа трансформується в розгорнуту авторську оповідь, і дискурсивний маркер забезпечує плавний перехід від мовлення героя до більш узагальненого авторського викладу подій і явищ.

Вивчення специфіки дискурсивів може стати складником подальшого дослідження цих одиниць в усному мовленні, в інших видах дискурсу та як чинників формування ідіостилу письменника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бацевич, Ф. С. (2014). *Частки української мови як дискурсивні слова*. ПАІС.

Ділай, М. П. (2012). Реалізація комунікативно-прагматичного потенціалу дискурсивних слів у текстах англіканських проповідей. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського*, 25(64), 67–70.

Єщенко, Т. А. (2021). *Феномен художнього тексту: комунікативний, семантичний і прагматичний аспекти*. Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького.

Ілик, О. І. (2013). Дискурсивні слова: ознаки та критерії виділення. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*, 38, 185–188.

Невська, Ю. В. (2018a). *Дискурсиви в організації й авторизації епістолярного дискурсу: типологічно-прагматичний аспект (на матеріалі епістолярію М. Куліша)* [Дис. канд. філол. наук, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди]. <https://sal0.li/550Db30>

Невська, Ю. В. (2018b). Особливості типології дискурсивів в епістолярному дискурсі. *Мова і культура*, 21(191), 153–157.

Огієнко, І. С. (2009). *Дискурсивні слова турецького походження в текстах сучасних болгарських мас-медіа* [Автореф. дис. канд. філол. наук, НАН України, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні]. <https://bit.ly/4la6Sr9>

Осовська, І. М. (2011). Склад і функції дискурсивних маркерів у німецькомовному сімейному дискурсі. *“Мова і світ: дослідження та викладання”*, 96(1), 347–351. Кіровоградський державний педагогічний університет.

Павлик, Н. В. (2005). *Типологія дискурсивних одиниць в українському епістолярному мовленні* [Автореф. дис. канд. філол. наук, Донецький національний університет].

Шульжук, Н. В. (2019). Особливості лінгвістичного аналізу художнього тексту як прагматично-комунікативної єдності. *Лінгвостилістичні студії*, 10, 195–203. <https://doi.org/10.29038/2413-0923-2019-10-195-203>

Fraser, B. (1996). Pragmatic markers. *Pragmatics*, 6(2), 167–190.

Fraser, B. (1999). What are discourse markers? *Journal of Pragmatics*, 31, 931–952.

Schiffrin, D. (1987). *Discourse markers*. Cambridge University Press.

REFERENCES

Batsevych, F. S. (2014). *Particles of the Ukrainian language as discursive words*. PAIS [in Ukrainian].

Dilai, M. (2012). Realization of the communicative-pragmatic potential of discursive words in the texts of Anglican sermons. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University Seriya “Filologiya. Sotsialnye komunikatsii”*, v. 25 (64), 1, 1, 67–70 [in Ukrainian].

Fraser, B. (1996). Pragmatic markers. *Pragmatics*, 6(2). 167–190.

Fraser, B. (1999). What are discourse markers? *Journal of Pragmatics*, 31, 931–952.

Ilyk, O. I. (2013). Discursive words: signs and criteria for selection. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu “Ostroz'ka akademiia”*, 38, 185–188 [in Ukrainian].

Nevska, Yu. V. (2018a). *Discursives in the organization and authorization of epistolary discourse: typological and pragmatic aspect (based on the material of M. Kulish's epistolary work)* [Dis. Cand. of Philol. Sciences, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University] [in Ukrainian]. <https://salo.li/550Db30>

Nevska, Yu. (2018b). Features of the typology of discursives in epistolary discourse. *Mova i kultura*, 21(191), 153–157 [in Ukrainian].

Ohienko, I. (2009). *Discursive words of Turkish origin in the texts of modern Bulgarian mass-media* [Extended abstract of dissertation of Candidate of Philological Sciences, NASU O. O. Potebnia Institute of Linguistics] [in Ukrainian].

Osovska, I. (2011). Composition and functions of discursive markers in German-language family discourse. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky*, 96(1), 347–351. Kirovohrad State Pedagogical University [in Ukrainian].

Pavlyk, N. V. (2005). *Typolohiia dyskursyvykh odynts v ukrainskomu epistoliar nomu movlenni* [Extended abstract of dissertation of Candidate of Philological Sciences, Donetsk National University] [in Ukrainian].

Schiffrin, D. (1987). *Discourse markers*. Cambridge University Press.

Shulzhuk, N. V. (2019). The peculiarities of the linguistic analysis of literary text as pragmatic and communicative unity. *Linguostylistic studies*, 10, 195–20 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.29038/2413-0923-2019-10-195-203>

Yeshchenko, T. A. (2021). *The phenomenon of the literary text: communicative, semantic and pragmatic aspects*. Danylo Halytsky Lviv National Medical University [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 01.06.25

Прорецензовано / Revised: 20.06.25

Схвалено до друку / Accepted: 23.06.25

Anna HRABOVA, PhD Student

ORCID ID: 0000-0002-1703-507X

e-mail: annagrabova@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Ukraine

THE COMMUNICATIVE-PRAGMATIC POTENTIAL OF DISCOURSE MARKERS IN THE SHORT STORIES OF HRYHIR TIUTIUNNYK

Background. Modern linguistic research is focused on the communicative and pragmatic aspects of studying linguistic units. Scholars interpret a text not merely as a medium for conveying meaning but as a means of influence and a tool for realising the author's intentions. This approach explains the increased attention of linguists to discourse markers – elements of discourse that, on the one hand, structure it by ensuring coherence and cohesion, and on the other hand, reflect the speaker's true communicative and pragmatic intentions.

Methods. The present research employs general scientific methods of analysis and synthesis, which were used to divide the literary discourse

into constituent parts, to describe each of them, and to examine the analysed context as a whole. The method of discourse analysis was applied to identify the roles of the addressee and the addresser, as well as the circumstances of their interaction within the literary discourse. The method of linguistic description was used to characterise the communicative and pragmatic features of the analysed discourse units.

Results. The analysis of discourse markers in the short stories of Hryhir Tiutiunnyk has revealed their significant role in shaping the communicative and pragmatic dimensions of literary texts. Discourse units can introduce evaluative commentary, draw the reader's attention to the author's internal or external description of a character, emphasise the character's role in the compositional structure of the text. Discourse markers serve a significant function in presenting various supplementary descriptions related to the overall content of the texts.

Conclusions. Research on Hryhorii Tiutiunnyk's short prose reveals that discourse markers in the writer's works are capable of introducing multifaceted additional information within the authorial voice (regarding the characterisation of a character, their actions and behavior, event descriptions, etc.). Significantly less frequent, in comparison to the authorial voice, is the use of discourse units in the speech of characters, particularly in dialogues or the characters' internal monologues. Special attention should be paid to instances where a character's internal monologue transforms into extended authorial narration, or vice versa: a discourse marker functions as a cohesive element that enables a smooth transition from the author's narrative to the character's internal monologic speech.

Key words: discourse, text, discourse marker, authorial voice, character voice.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; у рішенні про публікацію результатів.